

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

આર. કે. અગ્રવાલ.

વિરુદ્ધ

રાજસ્થાન અને અન્ય રાજ્ય

ઓક્ટોબર 31, 2006

[જસ્ટિસ શ્રી ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન અને જસ્ટિસ શ્રી તારુન ચૌધરી]

સેવા કાયદો:

પેન્શન-કવોલિફાઇંગ સર્વિસ-કોમ્પ્યુટેશન-પેન્શનની ગ્રાન્ટમાં વિલંબ-વ્યાજ માટે દાવો-હોલિંગ, કારણ કે ઉચ્ચ અદાલતે નિયમોની કેટલીક જોગવાઈઓની સુસંગતતાને ધ્યાનમાં લીધી નથી, જેના પર પક્ષકારો દ્વારા આધાર રાખવામાં આવે છે, તેથી વિવાદિત ચુકાદાને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે અને બાબતને નવેસરથી વિચારણા માટે તેને મોકલવામાં આવે છે.

પ્રતિવાદી નંબર 1, દિવાની અપીલ નંબર 8127/2004 માં રાજસ્થાન રાજ્યને 26/07/1979 થી 22/07/1982 સમયગાળા માટે પેન્શન ચૂકવવાના નિર્દેશ માટે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી. રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, પરંતુ પેન્શનની વિલંબિત રકમ પર વ્યાજ માટેની તેમની વિનંતી સ્વીકારવામાં આવી ન હતી. અસંતુષ્ટ, રાજ્ય સરકારે 2004 નો દિવાની અપીલ નંબર 8128 દાખલ કર્યો અને પેન્શનરે દિવાની અપીલ નંબર 8127/2004 દાખલ કર્યો.

આ અદાલત સમક્ષ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પેન્શનરે હાઈકોર્ટ સમક્ષ તેની રિટ અરજીમાં રાજસ્થાન સેવા નિયમોના નિયમ 158 ની શરતોમાં તેને સ્વીકાર્ય રોટા તરફી પેન્શન આપવા માટે અરજી કરી હતી, પરંતુ હાઈકોર્ટે તેના પર કોઈ તારણ આપ્યું નથી. તેવી જ રીતે, ઉચ્ચ અદાલતે રાજસ્થાન સેવા નિયમોના નિયમો 13, 17 અને 18 ની સુસંગતતાને પણ ધ્યાનમાં લીધી ન હતી, જે અરજી ખાસ કરીને રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવી હતી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પેન્શનર 26/07/1979 થી 22/07/1982 સમયગાળા માટે પેન્શનનો દાવો કરી શકતો નથી અને ન તો ઉપરોક્ત સમયગાળાને લાયકાત ધરાવતી સેવા માટે ગણી શકાય.

અપીલનો નિકાલ કરતા કોર્ટે કહ્યું:

કેટલાક મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો ન હોવાથી, ચુકાદામાં નીચેનાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે:બે અપીલ રદ કરવામાં આવે છે અને આ બાબતનો નવેસરથી નિકાલ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલતમાં મોકલવામાં આવે છે.ઉચ્ચ અદાલતે પેન્શન અને પ્રો-રેટા લાભો આપવામાં 20 વર્ષના વિલંબને પણ ધ્યાનમાં લીધો નથી.જો વિલંબ સરકારને આભારી હોય, તો પેન્શનર હંમેશા વ્યાજ માટે હકદાર છે.ઉચ્ચ અદાલત આ મુદ્દા પર પક્ષકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોના સંદર્ભમાં પણ વિચારણા કરશે.[211-બી-સી)

વેલ્ફેર એસોસિએશન ઓફ એન્સોર્બેડ સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ એમ્પ્લોઈઝ ઇન પબ્લિક એન્ટરપ્રાઇઝીસ એન્ડ અનથર વિ અરવિંદ વર્મા એન્ડ અનટર, AIR (1998) SC 2863; અને P. V. સુંદરા રાજન અને અનથર વિ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, JT (2000) 5 SC 175, લાગુ પડતા નથી.

દિવાની અપીલ જ્યુરિસડિક્શન:દિવાની અપીલ નંબર 8128/2004.

એસ. બી. દિવાની રિટ પિટિશન નંબર 540/1999 માં જયપુર બેન્ચ, જયપુર ખાતે રાજસ્થાન માટે હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના 30-10-2002 ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

હાજર પક્ષો તરફથી એન. પ્રભાકર, રાજેશ શ્રીવાસ્તવ, અંસાર અહમદ ચૌધરી અને મનીષ કુમાર ચૌધરી.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો. રાજસ્થાન રાજ્ય દિવાની અપીલ નંબર 8127/2004 માં અપીલકર્તા છે.રાજસ્થાન રાજ્ય દ્વારા ઉપરોક્ત અપીલ ડી. બી. દિવાની રિટ પિટિશન નંબરમાં જયપુરની જયપુર બેન્ચ ખાતે રાજસ્થાન માટે હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચર દ્વારા પસાર કરાયેલા 30/10/2002 ના ચુકાદા અને આદેશની માન્યતા પર સવાલ ઉઠાવીને દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેમાં હરીફ પ્રતિવાદી (આર. કે. અગ્રવાલ) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને 26મી જુલાઈ, 1979 થી 22મી જુલાઈ, 1982 સુધીના સમયગાળા માટે પ્રતિવાદી પેન્શનને ચૂકવણી કરવા માટે રાજ્યને નિર્દેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા.રાજ્યના જણાવ્યા અનુસાર, પ્રતિવાદી તે સમયગાળા દરમિયાન રાજ્ય સરકારની સેવા કરી રહ્યો ન હતો અને તેથી, તે ઉપરોક્ત સમયગાળા માટે પેન્શન માટે હકદાર નથી.

દિવાની અપીલ નંબર 8128/2004 સી. એ. નંબર 8127/2004 માં પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં લડતા પ્રતિવાદીને વ્યાજની

બિન-મંજૂરી તરીકે ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાની ચોકસાઈ પર સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ પ્રતિવાદી શ્રી આર. કે. અગ્રવાલના જણાવ્યા અનુસાર, ઉચ્ચ અદાલત એ વાતની કદર કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા પ્રથમ પ્રતિવાદીને પેન્શન અને/અથવા પ્રો-રેટા લાભોની ચુકવણીમાં 20 વર્ષથી વધુનો વિલંબ પ્રથમ પ્રતિવાદીની કોઈ ભૂલ વિના કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી પ્રથમ પ્રતિવાદી તેના પર વ્યાજ અને નુકસાનીનો હકદાર હતો. પ્રથમ પ્રતિવાદી ચુકવણી ન કરવા માટે વાર્ષિક 18 ટકા વ્યાજનો દાવો કરે છે.

આ ઉપરાંત, અહીંના પ્રથમ પ્રતિવાદી અને CA નંબર 8128/2004 માં અપીલકર્તાએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ તેમની રિટ અરજીમાં, રાજસ્થાન સેવા નિયમોના નિયમ 158 ની દ્રષ્ટિએ તેમને સ્પીકાર્ય પ્રો-રેટા પેન્શન આપવા માટે ફક્ત 7 માં ખાસ મુદ્દો ઉઠાવ્યો છે અને ઉપરોક્ત દલીલના સમર્થનમાં, રાજસ્થાન સરકાર હેઠળ તેમણે આપેલા સમયગાળા માટે તેના હેઠળ નિર્ણય નંબર 5 અને 6 પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. અમારું ધ્યાન સંચાલક નિર્ણય નંબર 5 ના સંબંધિત ભાગ અને નિર્ણય નંબર 6 ના અર્ક તરફ પણ આમંત્રિત કરવામાં આવ્યું હતું જેથી આ અદાલત તેની આચાર અને હેતુને યોગ્ય રીતે સમજી શકે. સગવડતા માટે, અમે સરકારી આદેશ નંબર એફ. 1 (48) એફ. ડી. ના સંબંધિત ભાગને પુનઃઉત્પાદિત કરીએ છીએ. (નિયમો)/68 તારીખ 10.4.1969, પરિચ્છેદ 4, પેટા પરિચ્છેદ (iii) A:

"(૩. ઉપરની કલમ (૧) અને (૨) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ ભારત સરકારના નિયંત્રણ હેઠળના જાહેર સાહસોમાં ટ્રાન્સફર કરાયેલા સરકારી કર્મચારીને લાગુ પડશે નહીં.જો કે, તેના કાયમી શોષણ પર, તે આ માટે હકદાર રહેશે:—

એ. પેન્શન

(ક) પેન્શન અને/અથવા ગ્રેયુઇટી જે રાજસ્થાન સેવા નિયમો હેઠળ તેમના સમાવેશના પાંચ વર્ષના સમયગાળાના અંતે સરકાર હેઠળ તેમણે પ્રદાન કરેલી સેવા માટે સ્વીકાર્ય છે, જો કે સંબંધિત સરકારી કર્મચારી, આ પાંચ વર્ષમાં, નિવૃત્તિ વય પ્રાપ્ત કરે છે, તો તે નિવૃત્તિ તારીખથી લાભ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.તે રાજસ્થાન સેવા નિયમોના પ્રકરણ XIII, XIII A અને XIV હેઠળ કૌટુંબિક પેન્શન માટે હકદાર રહેશે નહીં.

(બી) ઉપરોક્ત (એ) હેઠળ સ્વીકાર્ય માસિક પેન્શનના બદલામાં સંબંધિત સરકારી કર્મચારી જે તારીખથી પેન્શન સ્વીકાર્ય અને ચૂકવવાપાત્ર હશે તે તારીખે મેળવેલા પરિવર્તન કોષ્ટકના સંદર્ભમાં એક સામટી રકમ મેળવવાનું પસંદ કરી શકે છે.આ વિકલ્પનો ઉપયોગ શોષણના છ મહિનાથી કરવામાં આવશે.

(સી) જાહેર સાહસ હેઠળ સરકારી કર્મચારીના ઉદાર વિલીનીકરણ પછી સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા પેન્શનના નિયમોનું વધુ ઉદારીકરણ તેને આપવામાં આવશે નહીં.

(ડી) એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં શોષણ સમયે સરકારી કર્મચારી 10 વર્ષથી ઓછી લાયકાત ધરાવતી સેવા ધરાવે છે, તે માત્ર સેવાની લંબાઈના આધારે પ્રમાણસર નિવૃત્તિ ગ્રેયુટી માટે પાત્ર હશે.

નિર્ણય નંબર 6 ના અર્ક પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે અહીં પણ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે. નિર્ણય નંબર 6 નો અર્ક:

"એફ. ડી. નંબર એફ. 1 (48) એફ. ડી. (નિયમો) 68/તારીખ <આઈ. ડી. 1> ના વિધિવત સુધારેલા આદેશ અનુસાર, ઉપર પુનઃઉત્પાદિત નિર્ણય નંબર 5 ની કલમ (iii) હેઠળ સ્વીકાર્ય પેન્શન અને ગ્રેયુટી સંબંધિત કર્મચારીને ચૂકવવાપાત્ર રહેશે જેની ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી છે અને આવા શોષણથી બે વર્ષની મુદત પૂરી થયા પછી ભારત સરકાર હેઠળ જાહેર સાહસમાં સમાવી લેવામાં આવી છે.

પ્રથમ પ્રતિવાદી, જે અદાલતમાં પણ હાજર છે, તેના જણાવ્યા અનુસાર, રાજસ્થાન સેવા નિયમોના નિયમ 158 ના સંદર્ભમાં હાઈકોર્ટ સમક્ષ દલીલ કરવામાં આવી હતી અને ઉચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત દલીલ પર કોઈ તારણ આપ્યું

નથી.તેવી જ રીતે, ઉચ્ચ અદાલતે રાજસ્થાન સેવા નિયમોના નિયમો 13,17 અને 18 ની સુસંગતતાને પણ ધ્યાનમાં લીધી નથી, જે ખાસ કરીને ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ રાજસ્થાન રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિંદ્રાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અહીં પ્રથમ પ્રતિવાદી ત્રીજા પ્રશ્નના સમયગાળા માટે પેન્શનનો દાવો કરી શકતો નથી; એટલે કે 26 મી જુલાઈ, 1979 થી 22 મી જુલાઈ, 1982 સુધી કે આ સમયગાળાને લાયકાત સેવા માટે ગણી શકાય નહીં કારણ કે પૂર્વાધિકાર જાળવી રાખવો એ માત્ર એ હેતુ માટે છે કે હોદ્દેદાર રાજસ્થાન સરકારની સેવામાં પાછા ફરી શકે, જો તેની આંતરરાષ્ટ્રીય વિમાનમથક સત્તામંડળની સેવાઓમાં પુષ્ટિ ન થઈ હોત, પરંતુ તે આ સમયગાળાને 26 મી જુલાઈ, 1979 પછીની કોઈપણ તારીખ પછીની લાયકાત સેવા તરીકે ગણવા માટે હકદાર નથી.

ઉચ્ચ અદાલતે આ અદાલતના બે નિર્ણયો પર પણ વિચાર કર્યો છે, એક વેલ્ફેર એસોસિએશન ઓફ એન્સોર્બેડ સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ એમ્પ્લોઈઝ ઇન પબ્લિક એન્ટરપ્રાઇઝના કેસમાં અને બીજો વિરુદ્ધ અરવિંદ વર્મા અને અન્યોના કેસમાં., એ. આઈ. આર. (1998) એસ. સી. 2862 અને એ. એન. આર. માં પી. વી. સુંદરા રાજન અને અન્યની બાબતમાં જે. ટી. (2000) 5 એસ. સી. 175 માં અહેવાલ આપ્યો હતો.અમે ઉપરોક્ત બે ચુકાદાઓનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કર્યો છે.અમારા મતે, બંને ચુકાદાઓ આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોને લાગુ પડતા

નથી અને હકીકતો અને કાયદાના આધારે અલગ પડે છે અને હાઈકોર્ટ દ્વારા હાથમાં રહેલા કેસમાં ખોટી રીતે લાગુ કરવામાં આવે છે.

આ દિવાની અપીલમાં, રાજસ્થાન રાજ્યએ તેમની અપીલના સમર્થનમાં અન્ય ઘણા કાનૂની મુદ્દાઓ પણ ઉઠાવ્યા છે. રાજસ્થાન રાજ્યના વિદ્વાન વકીલ અનુસાર, સરકારી કર્મચારીની સેવા ત્યાં સુધી લાયક રહેશે નહીં જ્યાં સુધી તેની નિમણૂક ન થાય અને તેની ફરજો અને પગાર સરકાર દ્વારા અથવા સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત શરતો હેઠળ નિયંત્રિત કરવામાં ન આવે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે નિયમ 13 ના પેટા-નિયમ (I) ના હેતુ માટે, "સેવા" શબ્દનો અર્થ એ છે કે સરકાર હેઠળ તે સરકાર દ્વારા એકત્રિત ભંડોળમાંથી "ID1" હેઠળની સેવામાં બિન-પેન્શનપાત્ર સંસ્થા, કાર્ય-ચાર્જવાળી સંસ્થા અને આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાંથી ચૂકવવામાં આવેલી પોસ્ટમાં સેવાનો સમાવેશ થતો નથી, સિવાય કે આવી સેવાને તે સરકાર દ્વારા લાયકાત ધરાવતી સેવા તરીકે ગણવામાં આવે. જોકે આ દલીલ હાઈકોર્ટ સમક્ષ પણ ઉઠાવવામાં આવી હતી, પરંતુ આ દલીલ પર પણ હાઈકોર્ટ દ્વારા કોઈ ચોક્કસ તારણ આપવામાં આવ્યું નથી.

અમારો અભિપ્રાય છે કે કેટલાક મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી, તેથી અમારી પાસે હાઈકોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદાને રદ કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી, જે આ બે અપીલમાં વિવાદિત છે અને આ

બાબતને હાઈકોર્ટમાં મોકલો જેથી તેનો નવેસરથી નિકાલ થઈ શકે.દિવાની અપીલ નંબર 8128/2004 માં અપીલકર્તા દ્વારા યોગ્ય રીતે દર્શાવ્યા મુજબ, ઉચ્ચ અદાલતે પેન્શન અને પ્રો-રેટા લાભો આપવામાં 20 વર્ષના વિલંબને ધ્યાનમાં લીધો નથી.જો વિલંબ સરકાર માટે જવાબદાર હોય, તો અપીલકર્તા હંમેશા વ્યાજ માટે હકદાર છે.અમે હાઈકોર્ટને વિનંતી કરીએ છીએ કે આ કાર્યવાહીમાં પક્ષકારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોના સંદર્ભમાં પણ આ મુદ્દા પર વિચાર કરવામાં આવે.આ મામલો બે દાયકાથી વધુ સમયથી એક અથવા બીજા મંચ સમક્ષ પડતર હોવાથી, અમે હાઈકોર્ટને વિનંતી કરીએ છીએ કે આજથી ત્રણ મહિનાની અંદર ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા રિટ અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે.બંને પક્ષો હાઈકોર્ટ સમક્ષ વધારાના દસ્તાવેજો દાખલ કરવા માટે સ્વતંત્ર છે.બંને અરજીઓનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.કોઈ ખર્ચ નહીં.

આર. પી.

અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be*

authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.